

Sari Essayah kd ym.

Kirjallinen kysymys vaikeavammaisten henkilökohtaisen avun voimavaraedellytyksen poistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Henkilökohtaista apua järjestetään vaikeavammaiselle henkilölle, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden seurauksena välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä omien valintojensa toteuttamisessa niin kotona kuin sen ulkopuolella. Käytännössä se voi merkitä henkilön avustamista päivittäisissä toiminnoissa, työssä, opiskelussa ja harrastuksissa tai esimerkiksi yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollistamista. Henkilökohtaisen avun järjestäminen kuitenkin edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Henkilökohtaisen avun niin kutsuttu voimavaraedellytys asettaa vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan palvelujen saannissa. Henkilökohtaisen avun saaminen ei saa riippua siitä, millaiseksi arvioidaan vammaisen henkilön kyky tehdä valintoja. Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry:n vastuuhenkilöiden mukaan (TS mielipidekirjoitus 1.3.2019) voimavaraedellytys ilmentää ajattelua, jonka mukaan "osalla vammaisista ei ole kykyä tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja. Jos avun saamiseksi edellytetään omaa ilmaisua kapeasti katsotulla tavalla, jätetään vammaisuuden moninaisuus tunnustamatta." He huomauttavat, että "tilalle tarjottu valmennus ja tuki eivät vastaa samaan tarpeeseen, jota henkilökohtainen apu on täyttämässä".

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan vammaisilla tulee olla "yhdenvertainen oikeus elää yhteisössä, jossa heillä on yhtäläiset valinnanmahdollisuudet" ja henkilökohtaisen avun tulisi tukea osallisuutta yhteisössä ja estää eristämistä yhteisöstä. Nykytilanteessa osa vammaisista jää kuitenkin henkilökohtaisen avun ulkopuolelle voimavaraedellytyksen seurauksena, eivätkä he pääse osallistumaan yhteiskuntaan sen yhdenvertaisina jäseninä YK:n yleissopimuksen edellyttämällä tavalla. Toisin kuin on annettu ymmärtää keinoja vammaisten henkilöiden kuulemiseen on, ja jokaiselle on mahdollista löytää puhetta tukeva tai korvaava menetelmä päätöksenteon tueksi (ibid.).

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus muuttaa vammaispalvelun lain 8 §:ää poistamalla niin kutsutun voimavaraedellytyksen, jotta jokainen henkilökohtaiseen apuun oikeutettu vaikeavammainen henkilö pääsee sen piiriin?

Kirjallinen kysymys KK 25/2020 vp

Helsingissä 7.2.2020

Sari Essayah kd

Peter Östman kd

Antero Laukkanen kd

Toimi Kankaanniemi ps

Päivi Räsänen kd